

Ю.Ю. Пологовська

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
grinenko_julia@ukr.net*

КВАЗИПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ

Серед стратегічних проблем та завдань в сучасних умовах розбудови держави, її активної інтеграції до європейської освітянської спільноти важливе місце посідає підготовка фахівців-професіоналів високої кваліфікації.

Згідно Концепції Нової української школи роль вчителя змінюється і він з єдиного наставника та джерела знань має трансформуватися в невидимого організатора, модератора індивідуальної освітньої траєкторії здобувача загальної середньої освіти, який добре знає свій предмет та вміє мотивувати учня до його вивчення та пізнання світу, обізнаний із новітніми розробками в педагогіці, психології, інновації; здатний до ефективної командної роботи, побудови навчального процесу на принципах педагогіки партнерства та «інновації-вчитель-діти», формування власної креативності та креативних здібностей школярів, сприяти їх творчому становленню та індивідуалізації, орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію, оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства та навчити цьому учнів [5]. Крім того, профілізація середньої освіти визначає потребу у підготовці фахівців, здатних вільно орієнтуватись у світі сучасних професій, досконало володіти знанням вимог, визначених професіями до людини, вмінням підготувати учнів до свідомого вибору свого професійного майбутнього. Все це зумовлює проблему формування належного рівня профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів, що забезпечується відповідною підготовкою [1]. Формування вище зазначеної компетентності – це складний і багатоетапний процес, який складається з діалектично пов'язаних стадій – базисної (теоретичної) й діяльнісної (практичної), залежить від цілого комплексу спеціальних організаційно-дидактичних умов, які спрямовані на поетапне моделювання й ефективне функціонування процесу становлення і розвитку належного рівня такої компетентності та, як результат, полегшує входження майбутніх педагогів до професії і забезпечує подальшу успішну їх реалізацію в ній.

Однією з основних перешкод на шляху якісної підготовки вчителів як до профорієнтаційної, так професійної діяльності в цілому, є відрив теоретичного навчання від майбутньої виробничої практики, реалій майбутньої професії. Сполучною ланкою між навчальною та власне професійною діяльністю є «квазіпрофесійна» діяльність. Вона має на меті практико-орієнтоване теоретичне навчання, що здійснюється завдяки моделюванню цілісних фрагментів педагогічної діяльності через ігрові та проектні форми і методи [4].

Реалізацію процесу формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії в процесі професійної діяльності доцільно здійснювати використовуючи ігрові форми навчання, які передбачають імітаційне моделювання проблемних і психолого-педагогічних ситуацій профорієнтаційної спрямованості зі шкільного життя, а ті в свою чергу дають можливість студентам самостійно аналізувати педагогічні процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами, педагогічними впливами і відповідними реакціями учнів, зіставляти наявні знання з новими та використовувати їх для розв'язання профорієнтаційних задач [4]. Діяльність викладача в навчальній грі зводиться до її координування, організації і керівництва, а студентів – спрямована на формування у них нових знань, вмінь для майбутньої фахової роботи, здатності до роботи в групах, рефлексії та як результат формування ключових компонентів профорієнтаційної компетентності. Основні види діяльності викладача і студента та результат такої взаємодії подано на рисунку 1.

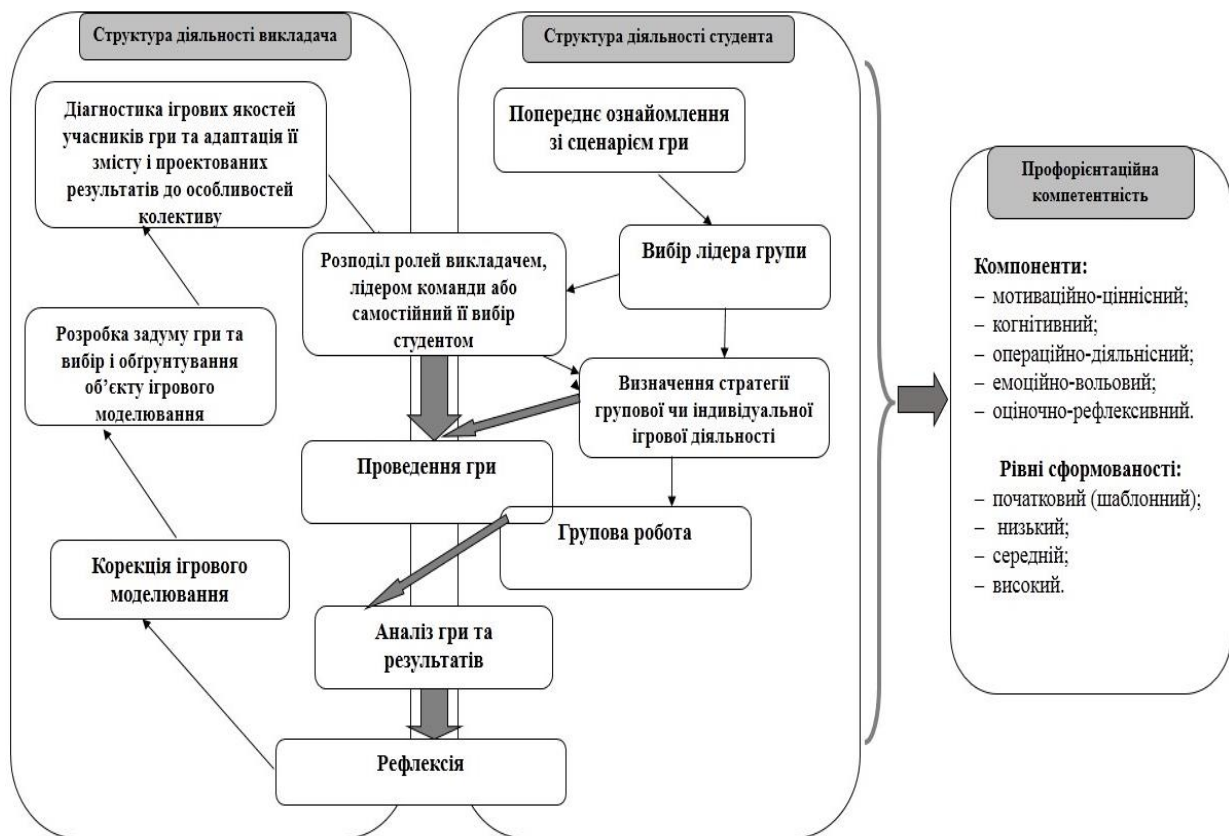

Рис. 1. Види діяльності викладача і студента в навчальній грі

Для формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії найбільш дієвими є рольові та ділові навчальні ігри, адже саме в них втілюються просторово-часові характеристики їхньої професійної діяльності, а занурення у світ професії педагога через призму профорієнтаційної роботи сприятиме формуванню у студента гностичних, конструктивних, андроганічних, комунікативних та організаційних умінь і навичок для ефективної організації профорієнтаційної діяльності в школі.

Рольова гра дає змогу відтворити будь-яку ситуацію в «ролях» та спонукає студентів до психологічної переорієнтації. У рольових іграх відпрацьовується тактика поведінки, виконання функцій і обов'язків конкретної особи, а для їх проведення розробляється модель-п'єса ситуації, між учасниками розподіляються ролі. Такий метод сприяє швидкому і глибокому засвоєнню навчального матеріалу та оволодінню певним видом діяльності. *Ділова навчальна гра* передбачає моделювання умов професійної діяльності; поетапний розвиток, наявність конфліктної ситуації, взаємодію всіх учасників гри та виконання певних ролей. Таке поєднання ознак навчальної і майбутньої професійної діяльності допомагає студентові збагнути і подолати дисбаланс між абстрактною системою професійних знань, вмінь та реаліями майбутньої професійної діяльності. У кожній діловій грі закладено педагогічні цілі, що спрямовані на підвищення професійної компетентності, формування вмотивованості до своєї майбутньої професійної діяльності [2]. У закладах вищої освіти, зокрема і НПУ імені М.П Драгоманова, найчастіше використовують наступні модифікації ділових ігор – імітаційні, операційні. Імітаційні ігри – це тип дидактичних ігор, який базується на моделюванні предметного змісту професійної діяльності. Операційні ігри допомагають опрацювати виконання конкретних специфічних операцій, наприклад, методику проведення опитування респондентів і проводяться в умовах, що імітують реальні. [3]. Такі педагогічні ігри профорієнтаційного спрямування дають змогу інтегрувати теоретичний вміст навчального матеріалу з практичними аспектами, змінюють статус студента з пасивного слухача на активного учасника навчального процесу, а квазіпрофесійний досвід сприяє розвитку у нього не тільки пізнавальної активності, а й професійної мотивації.

Отже, використання в освітньому процесі квазіпрофесійних форм фахової підготовки сприяє атмосфері інтерактивності, яка забезпечує його високу ефективність, формує у студентів позитивну мотивацію до навчання, спрямовує їх діяльність на оволодіння способами розвитку й удосконалення знань, умінь і навичок, що є ефективним засобом формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії.

Література:

1. Зайцева О.М. Зміст та особистісно-зорієнтовані технології підготовки практичних психологів до профорієнтаційної діяльності. URL: <https://www.sworld.com.ua/simpoz5/72.pdf>
2. Кіш Н.В. Ігрові технології як ефективний засіб навчання професійного іншомовного спілкування майбутніх фахівців різних. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Nvuuped_2016_2_27.pdf
3. Стеценко Н.М. Ділова гра як метод формування професійної спрямованості майбутніх менеджерів освіти URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_68/37.pdf
4. Трачук Р.М. Квазіпрофесійна діяльність як сучасна технологія професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/Znrviknu_2014_46_52 %20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/Znrviknu_2014_46_52 %20(1).pdf)
5. <https://www.pedrada.com.ua/article/1186-qqq-17-m1-24-01-2017-yakoyu-vbachayut-proflnu-shkolu-za-desyat-rokv>